

Motion till riksdagen 2006/07:Fi237

av **Per Bolund (mp)**

Öppna standarder i offentlig upphandling

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att kräva öppna standarder vid offentlig upphandling av programvara.

Motivering

Ett filformat beskriver hur användarens textdokument lagras som ettor och nollor. Med ett slutet filformat kan normalt bara det ursprungliga programmet läsa och skriva till filen, och formatet är bara känt av programmets tillverkare. Om filformatet dokumenteras och publiceras kallas det öppet. Ofta enas flera tillverkare om att använda samma format, därav öppen standard. Öppna standarder är också viktiga för att definiera hur data ska utbytas mellan olika elektroniska system.

En stor del av programvarubranschen har fått en alltmer monopolliknande karaktär, framför allt på marknaderna för kontorsprogram och affärssystem. Monopolstrukturen grundar sig i att de de facto-standarder som används ägs av enskilda marknadsaktörer, vilket gör att endast de kan leverera programvara som interagerar fullt ut med de aktuella standarderna. Det kan jämföras med att låta en enskild aktör bygga ut hela mobiltelefoninätet utan att dokumentera hur signalerna skickas så att bara de själva kan sälja mobiltelefoner.

Eftersom monopol leder till att den fria marknaden sätts ur spel, försvagas både konsumenters och andra producenters ställning – konsumenterna genom att priserna drivs upp i brist på verklig konkurrens och producenterna genom att de inte kan konkurrera på lika villkor. Genom att ställa krav vid offentlig upphandling av programvara på att leverantörer av programvara följer öppna standarder kan vi bryta monopolsituationen. Därför måste öppna standarder vara ett grundläggande krav för all offentlig upphandling av programvara. I

Fel! Okänt namn på

de fall det saknas öppna standarder för ändamålet som upphandlingen avser gäller naturligtvis inte kravet på öppna standarder.

I andra delar av världen ställs redan tydliga krav på öppna standarder. Staten Massachusetts har krävt att alla kontorsprogram senast 2007 ska följa Open Document-standarden, Norges regering accepterar inte längre slutna format, m.fl. länder. Inom EU:s IDABC rekommenderas också EU:s medlemsstater att använda öppna standarder.

En positiv effekt av att kräva öppna standarder är att det går att undvika in-låsningseffekter. Genom att göra sig beroende av en leverantör riskeras att det blir mycket dyrt att byta till en annan leverantör även om den erbjuder billigare och bättre lösningar i sig. En annan positiv effekt är att det kan komma att stimulera den inhemska IT-branschen genom att vi inte blir lika beroende av utländska IT-företag, vilket lovar att skapa fler jobb i Sverige. Dessutom kan det förväntas ha en positiv effekt på IT-utvecklingen i hela den svenska marknaden eftersom offentlig förvaltning till stor del är den som sätter de facto-standarderna.

Ökar tillgängligheten

Det kanske viktigaste argumentet handlar om tillgänglighet. Det borde vara självklart att den offentliga information som finns tillgänglig via Internet görs tillgänglig för alla, oavsett funktionshinder, programvaruplattform eller ekonomi. Datortekniken har medfört att synskadade och andra funktionshindrade givits större potential att ta del av det offentliga rummet. Med rätt hjälpmedel kan synskadade surfa och ta del av information, men det kräver att informationen anpassas efter deras behov, t.ex. genom att använda den svensktutvecklade öppna standarden Daisy.

För människor som använder operativsystem som GNU/Linux är det viktigt att informationen görs tillgänglig. Det är dessutom en viktig ekonomisk fråga eftersom proprietära operativsystem som Microsoft Windows eller MacOS X faktiskt kostar en hel del pengar.

För arkivering och framtida forskning är det slutligen av yttersta vikt att dokumentets innehåll säkras, vilket görs om filformaten är dokumenterade och välkända.

Stockholm den 30 oktober 2006

Per Bolund (mp)